

Registratie van zorgsignalen in de Verwijsindex (VIR) - Bouwstenen voor het gesprek met de ouders

Belangrijkste vindplaats voor de jeugd, school is een onmisbare signaleringspartner van eventuele zorgen rond kinderen en jeugdigen.

Als we de balans opmaken, zien we dan ook dat grote stappen zijn gezet om meer en beter gebruik te kunnen maken van de VIR binnen het onderwijs over de jaren . Er zijn documenten ontwikkeld om de VIR wat toegankelijker te maken voor ouders (bijv. op de websites van scholen en in de schoolgidsen), trainingen en workshops zijn gevolgd. Het uitgangspunt is hierbij ‘zorg om het kind’. Het doel is signaleren van zorgen in een zo vroeg mogelijke stadium om effectiever escalaties te voorkomen.

Toch blijft de praktijk rond signaleren complex. Op de basisscholen in onze regio zijn de interne begeleiders, soms in combinatie met de schooldirecteuren, al een aantal jaren bevoegd om te registreren in de VIR. Alhoewel het gebruik van de VIR door basisscholen heel langzaam meer bekend wordt, het daadwerkelijke aantal registraties blijft minimaal. Er is nog steeds een spanning tussen de zorgen die op school leven en hun zichtbaarheid in de VIR. Dit kan en moet beter. Zo blijkt uit de oproep van de Inspecties Jeugdzorg en voor de Gezondheidszorg alsmede van het Ministerie van VWS aangaande de doorlooptijd voor de signalering van kindermishandeling – overigens niet alleen gericht aan het onderwijs.

In diverse gremia hebben interne begeleiders aangegeven dat het gesprek met de ouders – het informeren dat je de VIR gaat inzetten – heel lastig blijft. Het wordt ervaren als een struikelblok.

Dit signaal is aanleiding geweest om dit document op te stellen. Hiervoor hebben de projectorganisatie VIR en het Informatiepunt Passend Onderwijs voor Ouders (Samenwerkingsverband De Eem) hun ervaring en kennis op het gebied van signaleren bijeen gebracht.

We hopen dat jullie hiermee geholpen worden in jullie gesprekken met de ouders!

Voor de duidelijkheid:

Dit document gaat over de stappen die je zet vanaf het moment van besluit tot registratie in de VIR. Uiteraard zullen er, in de meeste gevallen, verschillende gesprekken al hebben plaatsgevonden met de ouders voordat je deze stap zet.

Ook gelden andere afspraken (zie Meldcode) als je inschatting is dat dit gesprek (over de registratie van het kind in de VIR) de veiligheid van het kind, één van de ouders of jezelf, in gevaar kan brengen. Schakel in dit geval Veilig Thuis in. Een registratie is dan – als uitzondering – mogelijk zonder de ouders te informeren en is zelfs cruciaal voor de zichtbaarheid van de zorgen op school op dat moment in het leven van het kind. In de praktijk raadpleegt Veilig Thuis namelijk tijdens de zogeheten ‘triagefase’ van onderzoek naar Huiselijke Geweld of Kindermishandeling eerst de VIR als één van de belangrijkste bronnen voor dossieropbouw en historie.

Het gesprek – in stappen uitgezet

Stap 0: Op basis van het risicoprofiel basisonderwijs heeft je school besloten om een registratie in de VIR te doen van een kind waar zorgen over zijn.

Stap 1: Je plant een afspraak met de ouders om ze, conform procedure, te informer over de zorgen en de registratie in de VIR.

Plan voldoende tijd voor deze afspraak – minstens 30 minuten – zodat je de ouders goed kunt informeren en hen ook de tijd geeft om te kunnen reageren.

Stap 2: Tijdens het gesprek zelf, leg de volgende onderwerpen uit aan de ouders:

- Ten eerste: de school heeft besloten om een registratie te doen in de VIR. Uitgangspunt om dit te doen is zorg om het kind.
- De zorgen leg je feitelijk uit.
- Dit gesprek gaat over jullie mededeling als school dat jullie zorgen hebben en derhalve het kind gaan registreren in de VIR.
- Blijf dus stellend in je boodschap (gebruik hierbij bijvoorbeeld zinnen zoals “dit is wat we gaan doen”) en vermijd open vragen aangaande de registratie zelf (“vinden jullie dat goed?” is dus niet aan de orde op dit moment).
- Het is cruciaal dat je ook op een eenvoudige en feitelijke manier uitlegt wat de VIR is. Ze kunnen de overige informatie na het gesprek nogmaals rustig lezen in de folder(s) die je ook meegeeft.

De kern over wat de VIR is vertel je als volgt :

- o De VIR is een informatiesysteem waarin professionals zoals leerkrachten, hulpverleners en begeleiders kunnen aangeven dat zij zich zorgen maken over een jeugdige tot 23 jaar.
- o De VIR zorgt ervoor dat de professionals van elkaar weten wie er betrokken is bij het kind en het gezin. Het gebruik van de VIR zorgt dus voor vroegtijdige signalering van zorgen. Ook zorgt het voor overzicht, samenwerking en goede afspraken tussen de verschillende instellingen.
- o Samenwerking tussen professionals en met ouders is heel belangrijk omdat dan de problemen van een kind of jongere goed kunnen worden begeleid en uiteindelijk verholpen.
- o Alleen de naam van de jeugdige en de professional worden in het systeem vermeld, geen inhoudelijke informatie.
- o De VIR is alleen toegankelijk voor professionals.
- Daarna vertel je ook de volgende informatie:
 - o Het kan zijn dat er meer professionals zijn die zorg over hetzelfde kind hebben en dat al eerder hebben aangegeven. Als dat het geval is, krijgen de betrokkenen een email, zodat ze weten dat er met dit kind meer aan de hand is (de match).

- Op het moment dat professionals inhoudelijke informatie met elkaar willen delen, zullen zij als ouders weer benaderd worden om toestemming te geven voor informatie-uitwisseling.
- Als zij, later in het proces (na de match dus), geen toestemming geven om inhoudelijke informatie uit te wisselen, zullen jullie dat dus ook niet doen. *Let op: worden gaandeweg mogelijke (vermoedens) van kindermishandeling of huiselijk geweld steeds duidelijker, dan schakel je vooralsnog Veilig Thuis in. Het kan dus zijn dat je dan ook vooralsnog inhoudelijke informatie uitwisselt, ook zonder toestemming (dit is een uitzondering).*

Stap 3: Tijdens het gesprek, je toon is stellend en duidelijk over het besluit om tot registratie in de VIR over te gaan. Dit hoeft echter niet ten kostte te gaan van je empathie voor de situatie. Geef dan ook de ouders de ruimte om verontwaardigd, soms zelfs boos te zijn. Met andere woorden, je begrijpt dat het lastig is voor hen, maar het besluit staat vast.

Stap 4: Vergeet niet de folder voor ouders mee te geven, en afhankelijk van de leeftijd van het kind, ook de folder voor jongeren (bijv. groep 7/8 leeftijd).

Relevante stukken

- Risicoprofiel basisonderwijs Eemland;
- Basistekst voor de schoolgids;
- Folder VIR voor ouders;
- Folder VIR voor jongeren.

Contactgegevens voor extra begeleiding
